

Diversi Tractatvs

Coloniae Agrippinae, 1629

De Praxi Exorcistarum, circa obsessos à dæmone.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61359)

DE PRAXI EXORCISTARUM, circa obsessos à dæmone.

Post ventilatas præcedentes quaestiones decreui methodum, ac normam summariè præscribere, qua vti debeant Exorcistæ, vt munere exorcizandi legitimè, ac ritè fugantur. Ea est.

In primis quando vehemens coniectura vrget aliquem, vel aliquos à dæmonibus obsideri: vocandi sunt Sacerdotes, si propè commorètur aliàs si Sacerdotum non adest copia, Exorcistarum ordine initiati accersendi. Tunc sic vocatus debet simul cū sapientum consilio discernere, an vexati habeant inhabitatè dæmonè: ne irrideatur cum dispendio sui honoris, ac dignitatis Sacerdotalis; exorcizando aliquos, qui porius cerebri, aut cordis infirmitate laborant, quàm dæmonum vexatione.

Cauèat tamè fideles, quibus cura obsessorum incumbit, ne vocent ad adiurandum obsessum, laicum aliquem (si copia adest Exorcistarum) quantumuis se iactet de pellendi dæmonia dexteritate. Cõmuniter enim huiuscemodi laici, ex pacto dæmoniaco, dæmonia expellunt: nisi integritas morum, & vitæ sanctitas eos commendet. Talibus enim siue viris, siue fœminis aliquando Deus donat gratiam eijciendi dæmones copiosam: sicut supra rerulimus de Triphone pastore anserum, de sanctis Birgitta, Genouepha, Catharina, Anatholia Quicunq; autem vocetur nõ paucum conducet meminisse eorũ, quæ

dixi disputatione præcedèti, examinando signa, quibus deprehendatur vexatos, à dæmone possideri, an non. Generant namque aliquale suspicionem ferini, & agrestes mores; maxime si nõ insint à natiuitate, aut à barbara educatione. Similiter qui in nullo loco censent se esse tutos. Sed hæc coniecturæ, nisi alia adsint signa, ferè nullius momenti sunt: nisi vt Exorcistarum mens excitetur ad perquirenda alia certiora, qualia sunt barbaræ, & inconuetæ voces, clamores, & vllulatus prorsus belluini, rugitus sicut Leonum, mugitus sicut Bouum, latratus sicut Canum, & huiusmodi. Vnde ex latratu deprehensi sunt multi obsessi in Alexandria: quorum meminit Sigibertus circa annum Domini 517. sui Chron. Præterea stupor membrorum, & ferè omnium vitalium operationum priuatio, & quædam quasi perpetua somnolentia. Insuper truculentia vultus, & horribilitas, qui interdum à dæmonibus deformatur. Cuius rei spectaculũ satis deforme referebat dæmoniacæ quædam, quæ vix naturæ humanæ suppositum apparebat: (ad eò deformatæ erat eius facies ab extrinseci hoste) quæ à Bernardo liberata est, vt legitur in eius vita, lib 2 c. 4. Nõ dissimile signum erit os spumans, & stridor dentium inusitatus.

Præterea non mediocriter signũ sunt vires, quæ excedere videntur facultatem hominum: maxime in personis aliàs imbecillibus, quæ actualiter vexatæ, facillè catenas frangunt,

Sigiber.

gunt, vestes facile lacerant, onera ingentia portat: Hæc omnia plus quam suspicionem, aut leuem cōiecturam generant dæmonum inhabitantium: sed non vsque adeò infallibilia sunt, quin à causis naturalibus, aut morboris affectionibus prouenire possint: sicut cruciatus extraordinarij, quos quidam patiuntur: verbi gratia, si conijciant se in ignem, aut aquam, aut ex alto se præcipitent, aut alijs vijs vitam sibi adimere tentent, aut vulnerare præsumant: de quo latius disput. citata.

Quare nec contradico Medicos peritos consulere ac Religioni Christianæ deuotos. Peritos quidem, vt indicare valeant, an prædicta signa potius sint aliquorum morborum, quàm dæmoniaca habitationis. Deuotos verò Religioni Christianæ: vt non irideant dæmoniacos insultus; sicut quidam eorum faciunt, putantes deliramenta esse, quæ de dæmoniacis dicuntur: omnia adscribentes morboris apparatibus. Modò dumtaxat aduerto; dæmones aliquando latitare in obsessis sine vllis cruciatibus. Sic credunt quidam sapientes, Anabaptistas quosdam hæreticos à dæmone esse obsessos sine vllis cruciatibus. Esse autem obsessos inde coniectantur, quia quidam eorum postquam reiecta Catholica fide Anabaptistæ fiunt, mox post haustum poculū, aut sumptam buccellam, scitè sacras literas legunt, ac disserunt in concione de rebus diuinis, &c. Quidam sacra Biblia memo-

riter tenent. Rursus idem, omnium quæ sciuerant obliuiscuntur, postquam ad fidem Catholicam redierint. Quæ signa dæmoniacorum esse inferius docebimus. Multo minus erit signum certum absentiae dæmonis raro cruciatus pati Metaphrastes in vita Parthenij septima Februarij narrat, quendam obsessum à dæmonio per multos annos, de dæmonio nil suspicatum fuisse, neque ipsum, neque alios: donec præteriens Sanctus Parthenius se prodidit dæmon inhabitans. Et in vita sancti Germani Fortunatus Episcopus, capite 27. narrat de quadam puella multis annis obsessas nullam tamen molestiam sustinuerat à spiritu: hoc solum communis hostis efficiebat, ne templum ingressura progredi posset.

Sed ecce certiora signa demonstro: quando scilicet dæmoniacus lingua peregrina loquitur non vnum, aut alterum verbum: nam hoc garrulis euenire solet, sed continuatam orationem: maximè si verba inhonesta, iniuriosa, aut blasphema, siue impertinentia loquatur. Secundum, si occulta reuelet in proximorum iniuriam, Dei contemptum, aut futiliter sine necessitate. Tertium, si de rebus altissimis differant idiotæ, aut legant, scribant, eantent artificiose, cum non didicerint. Hæc & similia ab inhabitate dæmone fieri certum est. Multo quoque certius si ad tactum reliquiarum, impressionem Crucis, aut rerum sacrarum vsus elament, strideant, horreant, fugiant dæmoniaci. Et ideo à principio

Metaphr.

Fortuna.

3

cipio debet Exorcista quantum potest cogere dæmonem ad ista signa ostendenda; ligando latenter aliquod sacrum super ipsum, putà reliquias Sanctorum, vel schedulam continentem verba Dei: ad cuius præsentiam, si obsessus huius rei inscius, nouitatem ostenderit, erit signum diabolicæ præsentia.

Sed aduerte, propter detractores huius artis: dæmones obsidentes corpora humana, rarissime loquuntur Latina, aut peregrina alia lingua; ne scilicet credantur ibi adesse: & etiam, quia vtuntur naturalibus instrumentis illorum, qui ab eis vexantur: & idcò dæmon obsidens idiotam, non facile respondet Latinè: nec obsidens Hispanum facile respondet Gallicè: quia lingua ad vnum idioma habitata, est illi obedientior, & ad motus illi placentes disposita.

Igitur præcedente diligenti cõsultatione prædicta: si exploratum fuerit, aut verò probabile, hominem à dæmone obsideri: accingatur Exorcista ad dæmonem, vel dæmones eijciendos: opus sanè arduum omnium opinione, & consensu. Hinc Apostoli admirabundi: *Domine (inquiunt) etiam demonia subiiciuntur nobis*: & ad Apostolos Dominus: *Ecce dedi vobis (non donum vulgare, aut futile, sed) potestatem calcandi super serpentes, & scorpiones, & super omnem potestatem inimici.* & propter eiectionem dæmonum solo verbo: plerique Iudæorum opinati sunt eum esse Messiam. Et Luc. 9. in hanc vocem proruperunt: Nun-

quid hic est filius David?

Exorcistæ igitur ad dæmones abigendos multis ornari, multis armari debent ad potentissimos hostes profligandos. Et in primis, conscientiam mundando peccatorum confessione: hanc enim vt suis conatibus contrariam dæmones, valdè oderunt. Ieiunia assumenda hortatu Christi Domini ad Apostolos dicentis: *Hoc genus demoniorum non eijcitur, nisi oratione, & ieiunio.* Vbi etiam habes orationes feruidas esse fundendas pro incolumitate obsessorum, pro obtinenda victoria contra principes tenebrarum, pro impetranda gratia eiectionis dæmonum, pro fidei dono (quod est gratia gratis data) consequendo. Ita legimus aliquos Sanctos victoriam contra dæmones obsidentes obtinuisse. Nicetius Lugdunensis Archidiaconus vocatus ex Gallijs Romam, vt Leonis Romani Imperatoris filiam ab obsidete dæmone liberaret, noluit hoc opus aggredi, nisi post continuatum cum vigilijs, & orationibus triduanum ieiunium. Et quarta die per inuocationem diuini nominis, & Crucis vexillum spiritum immundum fœliciter à corpore puellæ depulit. Ita Gregor. Turon. *Turonen. de gloria Confess. l. 63.*

Exorcistæ itidem magnam fidem debent habere, non solum quod Deus potens est dæmonia profligare, verù medianre eorum ministerio: in super spem, ac fiduciã, id opus arduum efficiendi, non quidem innixã suis meritis, ac viribus: sed Dei potentia,

Y

tentia,

LUC. 9.

rentia, ac bonitate. Cui spei, ac fiducia annexa erit profunda humilitas: cui acquirendæ multum proderit, si Exorcistæ secum reputent (quod verissimū est) in abigendis dæmonibus se habere vt mera instrumēta Dei; & per consequēs nil posse sine eius auxilio. Quinimò non vt instrumenta infallibiliter operatione expulsionem præfatam dæmoniorum: sed tantum quādo Deus voluerit ijs vtitur autem quandoque, & quandoque non.

Hinc sequitur Exorcistas nō debere in eiectione dæmonum quærere laudari ab hominibus, sed dumtaxat Dei gloriam, & incolumitatem miserorum: ne perdant meritum, & incurrant peccatum, propter quod opus infœliciter succedat, & ipsi pœna graui plectantur. Sicut de quodam Exorcista narrat D. Gregor. *lib. 1. Dialog. c. 10.* qui ob sibi arrogatam virtutem eijciendi dæmonia, à dæmonio ipse possessus est. Insuper, quia dæmones humiles ferre non valent: vt constat ex exemplo superius allato de sancto Paulo simplici, cuius humilitate confusus dæmon discessit clamans se simplicitatē, & humilitate Pauli coactum fugere.

His instructi armis, & præcipuè flagranti Dei amore, impauidi opus hoc arduum aggrediantur: quia timidos dæmonia non formidant. Pro fœlici tamen inceptione, progressu, ac successu, aliquot aduertentias exorcistis ob oculos ponere de-
creui, vt ritè ac legitimè suo fungan-

tur munere, & ad optatum perueniant effectum.

Prima aduertentia pro exorcistis.

Monēdus est oblesus, si ratio nis est compos, vt exomologeli peccatorum purget suam conscientiam. Bono animo, ac fiducia sit, euadendi trucem inimicum, orationi incumbat, ieiunio vacet, (nisi debilitatus sit) & pietatem exerceat: ac denique ipsum debet instruere, vt se subiciat Deo, qui faciat quod ei magis gratum fuerit siue sanando, siue affligendo. Quod si quis quærat: an diuinissima Eucharistia sit ei porrigenda?

Quidam negant, dicentes, vexatos à dæmonibus non posse liberari, si communicetur existente super eos dæmone. Vulgaris assertio, ac impia, & sine vllō fundamento. Melius D. Thom. *in 4. dist. 9. ar. 5. quæst. 2. ait* communionem esse denegandā dæmoniacis, nisi certum sit pro aliquo crimine à diabolo torqueri. Cui Petrus de Palude sic addit, *in hoc casu pro excommunicatis sunt habendi, qui traditi sunt Sathana.*

Hinc infero, quod si qui possidentur à dæmone propter sua crimina, dummodo habeant lucida interualla, & vsum rationis, & postea contentantur de peccatis suis, ac debitè confiteantur: nullatenus sunt repellendi à sacra communione Eucharistie: quinimò vt salutare remedium crebrius adiungendum, vt admonuit Cassianus *collatione 7. cap. 30.* his
verbis: Communione sacrosanctam,
nequē;

Gregor.

D. Thom.

Palude.

Cassianus

nequitia spiritibus traditam senioribus nostris nunquam meminimus interdictam. Quinimodetiā si possibile esset, quotidie impartiri eam debere, censebant: quæ ad purgationem, tutelamque corporis, & animæ peruenire credenda est. Et quæ ab homine percepta, eum, qui in membris eius insidet, spiritum, seu in istis latitare conatur quodam exurens fugat incendio. Hoc namque modo curatum Abbatem Andronicum nuper aspeximus. Insultabit offenso: cum eum à cœlesti medicina viderit segregatum. Tanto enim durius, & frequentius attentabit affigere: quātum eum ab spiritali remedio senserit longius abdicatum.

D. Bern.

Hæc Cassianus. Et Diuus Bernardus hac medicina plures curauit arreptitios. A muliere Mediolanensi profligauit dæmonem, adiungens hanc orationem: *Adest inique spiritus (inquit) summa potestas, in eius virtute tibi præcipio, vt ab hac eius ancilla egrediaris.* Ita Boneuallensis in vita D. Bernardi D. Prosperi lib. 2. capite 3 vel 4. Et Prosper Aquitanicus lib. 6. de Sacerdotibus eodem remedio liberatam fœminam docet. Et Brenderbachus lib. 9. collatio. capite 22. de quadam puella idem ostendit.

Boneual.

D. Prospe.

Brender.

Secunda aduertentia.

Sacerdos, aut Exorcista in eius absentia indutus sacris vestibus suo ordini conuenientibus, aut superpellicio, & stola accedat adiuratus dæmonem, vtaturque exorcismis, qui sunt in vsu Ecclesiæ Romanæ, aut alijs Ecclesijs à pastoribus sapientibus gubernatis: deuitans

alias exorcizandi formulas, in quibus multi abusus, multæ interdum superstitiones irreplere. Caueatque Exorcista, ne immisceat verba ignota: nam hæc solent Magi adiungere sanctis verbis, & docere tantum suos discipulos, & secretò insurrare in aures dæmoniacorum. Hæc omnia cauenda sunt: quia vehementem generant suspicionem pacti dæmoniaci: & iam pridem ea damnauit sanctus Chryso-
Chrysof.

Non autem scandalicetur quispiam, si audiat proferre exorcista quædam verba, quæ auditori sunt ignota: quia interdum sunt nomina sancta Dei, aut Christi: quorum multa recenset Diuus Hieronymus in epistol. ad Marcellam, tom. 3. quare immeritò scandalizatur Paul. Ghirlandus tractatu de sortilegijs reiiciens, vt supersticiosa ista nomina: *Agios, Otheos, Isquiros, Athanathos.* Et ait, quod sæpius illa abstulit è manibus maleficorum, & dicit ea significare, *Deus Acharon, Deus immortalis: & clarum est (inquit ipse) quod hoc nomen Acharon est nomen Sathana, siue Beelzebub.*

Fallitur Ghirla, aliàs doctus, & pius, nec eius expositio vera est, nec vsus horum verborum supersticiosus. Quod clarum est consideranti Ecclesiã Catholicã his verbis vt in die Parasceues ad implorandam Dei misericordiam. Consultius putarem ab orani vocabulo peregrinæ linguæ, vt Hebraicæ, vel Græcæ abstinendū, nisi sit

in usu frequenti fidelium, ut Kirie
leyson, & similibus: tum propter scan-
 dalum multorum ignorantium signi-
 ficationem eorum verborum: tum,
 quia vix Exorcista poterit ea verba
 cum perfecto stridore sonare, & fa-
 cile erit in barbara verba declinare.
 Certè quodcumq; Dei nomen, quæ-
 cumq; preces, quiuis adiurandi mo-
 dus in lingua Latina, aut vulgari,
 nō minoris efficaciz est aduersus dæ-
 mones, quàm verba Hebraica, Chal-
 dea, aut Græca: quare ab ijs abstinend-
 um propter rationes allatas.

Tertia aduertentia.

7 **N**on solum exorcismi adhiberi
 solent, & debent: verum & alia
 media, quæ superius diximus valdè
 conducere ad dæmones fugandos:
 putà Sanctorum reliquiaz, Crux,
 aqua benedicta, cerezæ imagines
 (quas Agnus Dei vocamus) aliquot
 amuletta, id est schedulæ, continètia
 nomina, & verba sancta, absque vlla
 admixtione superstitionis.

Circa quæ, maximè circa applica-
 tionem reliquiarū, sit cautus Exorci-
 sta: quia interdum dæmones simulāt
 se timere ea, quæ non sunt veræ reli-
 quiaz, ut imminuant fidem verarum
 reliquiarum, & aliorū mediorum ab
 Ecclesia vsitatorū. Quare debet ad-
 stantibus propalare has astutias: simi-
 liter docere non esse necessarium, ut
 semper istis medijs fugentur dæmo-
 nes: sed quādo Deo benè visum fue-
 rit: iuxta ea, quæ docui in primo mē-
 bro huius tractatus agens de effica-
 cio horum mediorum.

Quarta aduertentia.

Dæmoniacorum quidam ante in-
 gressum dæmoniorum labo-
 rant quibusdam morbis melanco-
 licis, aut quibusdam maniaz (specie-
 bus: verbi gratia, morbo caduco, lu-
 pina insania, & huiusmodi. Dæmo-
 nes autem, qui huiusmodi insidi-
 antur, ut paratioribus ad desperatio-
 nem, & insaniam, tales occupant, &
 mediantibus illis morbis torquent,
 ac vexant. *Alij* sunt, quos morbosus
 succis, aut qualitatibus, suo ingressu
 afficiunt, ac eisdem miseros atrepti-
 tios affligunt. *Tertij* sunt, quos per so-
 lum motum localem constrictionis,
 aut dilationis membrorum plus-
 nimio affligunt.

Omnes hiingēti mēstitia perfun-
 duntur: maxime duo priores: & idē v-
 tile censeo sine scrupulo superstitionis
 (ut quidam nimis timidi censent)
 uti quibusdam naturalibus remedijs
 ex præscripto Medicorum contrarijs
 melancholicis morbis, aut affectio-
 nibus: non quia hæc habeāt vim pel-
 lendi dæmonia, ut docui disputatio-
 ne vltima primi membri: sed quia
 dum aduersantur melācholicis mor-
 bis, aut mēstitiæ conceptæ ex affli-
 ctione dæmonum, alleuiant magna
 ex parte à cruciatib. miseros obses-
 sos, faciuntque leuius ferre, & ali-
 quando ut dæmones inhabitantes
 spontè recedant propter ingratham
 habitationem: sunt enim sibi grati
 melancholici, mēsti, ac desperati ho-
 mines.

Quapropter consulerem ego non
 solum

solum hos vti pharmacis destinatis contra eos morbos, quos patiuntur, verum & gestare lapides pretiosos, herbas, radices, & huiusmodi: quæ iudicio Medicorum melancholiam sanant, aut mitescere faciunt, aut lætitiā conciliant, vt superius docui ex Diuo Hieronymo. Insuper ad effemuricā festiuā, & hilari, exemplo Saulis, qui audita cýthara Dauidica leuius ferebat daemones molestias: modo musica sit honesta, læta, aut de rebus diuinis, aut indifferentibus. Nam cantilenæ, aut saltationes obscenæ, inhonestæ, aut leuitate plenæ, potius retinent daemones, quàm eijciant.

9 Et propter eandem causam quidam non inutile iudicant balneis vti: quia (vt aiunt periti Medici) melancholici morbi (quales plerunque sunt, quos daemon arreptitijs conciliat) nullo auxilio magis quam balneis curari solent. Nec superstitiosum censuerim id, quod ab Hippocrate, libro de morbo sacro notatum est, à cibis quibusdam abstinendum, velut ex marinis, à Mullo, & Melâuro, Mugilique, ac Anguilla. Ex carnibus vero; à caprina, ceruina, suilla, ac canina. Ex volucribus à gallo, turrure, ac otide. Ex uleribus à menta, allio & cepa. Nec in caprina pelle decumbendum, neque eandem gestare oportere. Omnes hi cibi ob crassitiem, aut melancholicum substantiæ modum, aut acrimoniam, noxi sunt melancholicis. Nigro indui pallio, aut pelle caprina similiter. Abstinencia ergo

à prædictis medetur affectionibus melancholicis, quibus daemoniaci abundant: & ob id aliquo modo alleuiant oblectorum molestias: quare vtile erit ab eis cauere.

Demum aduertendum est valde pium ac vtile esse, omnia, quæ mandenda, aut bibenda sunt à daemoniacis, benedicere, non solum vulgari benedictione quam ante cibum, & potum quique morigerati fideles solent præmittere: sed etiam benedictionibus specialibus in Sacerdotali compositis pro quacunque re peculiari-ter benedicenda. Præcipue autem benedicenda, & exorcizanda est aqua bibenda: quam efficacem ad daemones fugandos celebravit antiquitas, vt superius docui, & experientia compertum est. Diuus Bernardus aquam benedictam bibendam dedit puero obsesso, per triennium bibit, & liberatus est. Idem de alio daemoniaco narrat Surius in historia inuentiois sancti Celsi, cap. 11. tom. 7. & de sancto Laurentio Dublinensi, poculo aquæ benedictæ alium sanasse refert tom. 6. in eius vita.

Quinta aduertentia.

16 Quidam exorcistæ solent daemoniacis applicare quædam graueolentia: vt eorum suffitibus daemones inhabitantes torqueantur: v. g. suffitum cornu, aut stercoreis caprini, rutæ, & similia. Nec laudo, nec reprobō, fortè consuetudo toleranda est: vel quia hi suffitus (licet à daemonibus, qui olfactus experies sunt non percipiuntur, vt afflictini) tamen

Y 3 qui

quibusdam mania speciebus mederi solent; ac proinde dæmoniacos quodam modo à melancholia alleviari, iuxta dicta in præcedenti aduertentia.

Vel ut alij existimant, quia dæmones, utpotè superbissimi, hæc in sui contemptum exercita, ægrè ferunt. Levis coniectura, leue remedium, quia alia medicamina contra atram bilem suaviora, & efficaciora, & licet superbissimus hostis sit: scit ista irritare. Quare si volueris hoc remedio uti: cautus esto, & temperatè utere: ne dum putas dæmonem torquere: miseris obsessis novas torturas adaugeas.

Sexta aduertentia.

II **V**erfabitur circa verba, quibus Exorcista debet dæmonem impetere: caueatque ne cum eo alios sermones misceat, nisi quos iudicauerit necessarios ad dæmonis eiectionem. Quæcunque alia confabulatio cum exitiali Dei hoste illicita est, & periculosa, & ad minus veniale peccatum.

Poterit ex parte Christi interrogare potestatiuè, ut dicat, Vtrum sint multi, vel pauci obsessentes, nomen eius, & sociorum. Exemplo Christi Domini Matth. 5. interrogantis dæmonem: *Quod est tibi nomen?* Ad eius imitationem Theodorus Archimandrita (teste Georgio presbytero in eius vita) præcepit dæmoni, qui viginti & 8. annis puellâ quandâ miris, & occultis modis torserat, ut se proderet.

Licet interrogare causam ingressus:

ut hac (si tolli potest) remota, minor sit spirituum in homines potestas, faciliusque pelli possint. An ibi dæmon, vel dæmones sint ligati aliquo pacto, vel maleficio, & quomodo illud possit destrui. Quis eorum sit princeps in illo corpore. Si talis persona sit verè vexata, & à quo tempore Per quâ personam sint expellendi. Qui sunt sibi magis inimici in cælo. Licet etiâ signum discessus sui postulare: ut de obtenta victoria constet, & similia. Denique omnia, quæ viderit expedire ad eorum expulsionem. Non tamen erit licitum à dæmone interrogare aliquam veritatem, neque de rebus naturalibus: verbi gratia, virtutem talis herbæ, aut lapidis pretiosi, solutionem dæmoniacæ Physicæ, aut Medicinæ, aut Astrologiæ: neque de rebus diuinis, aut supernaturalibus. neque licet interrogare de furtis, adulterijs, & alijs occultis: talium interrogatio periculosa & illicita est, pertinens ad societatem dæmoniacam.

Septima aduertentia.

12 **V**ltra præcepta, quæ in exorcismis à Romana Ecclesia in sacerdotali exarata sunt, ad imperandum dæmonibus, ut à corporibus hominum egrediantur. Pauca superaddenda erunt, ne Exorcista ultra modum suæ potestatis extendatur. Quapropter, quia quandoque dæmoniacus non sustinet, aut non vult audire exorcismos, vel quando multis exorcismis vexatus dæmon non vult recedere: præsumitur alios dæmones forinsecus aduenire in adiutorium obside-

fidentis, vel obsidentium: licitum erit in virtute à Christo tradita, adiuuantes non minus quam adiutos adiurare: præcipiendo ne vllum auxilium, vel fauorem obsidentibus impertiantur. Licitum etiam erit, iubere & indicere silentium: maximè quando garriant in astantium, vel aliorum iniuriam. Imò etiam si loquantur veritates certissimas, non sunt audiendi Exemplo Saluatoris, Marci primo, & Lucae quarto. Vbi dicitur dæmonem per os obsessi clamasse, Scio quod sis Sanctus Dei. Cui Dominus: Obmutescet, & exi ab homine. Ex quibus verbis documentum salubre nobis datur nunquam audiendi dæmonem etiam vera dicentem: quia si paratos, & auidos videat auditores: veris falsa intermiscet.

Quapropter illi Exorcistæ, qui cum dæmonibus coram multis adstantibus prætexunt varias, & prolixas confabulationes, sine virgulti necessitate; non abs re pacti dæmoniaci suspecti sunt. Et quandoque post multos cum dæmone sermones, ad suum tribunal tali die, & hora iubent venire. Et in signum futuræ assistentiæ aliquod sensibile signum edere. Quid inde? adstantes, percipidi audire, & videre aliquid noui: hora, & die statutis accurrunt audituri. Quod valde cupit dæmon: habere, scilicet auditores, quibus si non primâ vice, alijs saltem persuadet aliquod mendacium velo veritatis occultatum.

13 Quinimo aliquando dæmon di-

cit, se esse animam alicuius defuncti implorantem auxilium Missarum, orationum, & huiusmodi: vt decipiat vulgus rude, & simplices Christianos: non est audiendus, neque illi adhibenda fides; quia vt superius docui in disputatione prima secundi membri, animæ hominum non possunt intrare hominum viuorum corpora, vt vexent: dæmon est, qui loquitur, & suadet opera pia; vt sub virtutis prætextu simplices decipiat varijs, & miris modis, quos ignoramus.

Mirabile exemplum de hac re narrat Ioannes Iacobus Wekeius in hunc modum; Monachus quidam Abbatia Knechtstein integer, & simplex agitabatur multis modis circa annum Domini 1550. à quodam spiritu: nam interdum vehebatur sub tectum, interdum supra campanile, plerumque transferebatur per murum: quandoque proiciebatur in piscinam. Tandem causam tam diuina vexationis explicuit spiritus nequam dicens; se esse Abbatem Matthiam ante multos annos mortuum, & sepultum, & ob id torqueri, quod suspensam D Virginis effigiem exquisitè depingi curauerit; nec fuisse satisfactum pictoris laboribus, & impensis, qui inde iacturam senserit, ac sibi ipsi vim fecerit. Totâ hac narratio vera fuit. Subiungebat spiritus ille hoc delictum non posse expiari, nec se vlla ratione liberari, nisi Monachus ille, qui torquebatur, peregrinationem susciperet ad quedam templa deuota, quæ ipse designabat, atque ibi tres Missæ de Trinitate scilicet, de Beata Virgine, & de tempore recitarentur. Consulti sunt Theo-

Marc 6.
Luc. 4.

Uvekeius.

Theologi Colonienſes, & annuerunt. Insuper & Monachi magnis clamoribus poſtulabant ab Abbate, qui tunc ~~erat~~ praeerat Monasterio, non bis, aut ſemel, ſed pluries. Ipſe vero Abbas vir acriori ingenio, ac maiori doctrina imbutus quam ceteri, noluit acquieſcere petitionibus; ſed potius ubi demonem perſeuerare, nec Monachum illius illuſionibus ſatis fidenter reſiſtere animaduertit: ipſum demum hortatus eſt, ne pronas offerret aures Sathana, quod ſi offerret minitatus eſt ſe illum flagris in publico capitulo ſeueriſſime caſurum. Quapropter ſpiritus nequam videns ſuos irritos conatus ob Abbatis conſtantiam, & animum Monachi magis erectum fiducia in Deum aduerſus fraudulentam demonis ſtudia, reſeſit. Itidem apud Caſarium legitur demonem quendam familiarem (vt vocant) à quodam milite clientulo ſuo pro mercede pepigiſſe quinque ſolidos, & iuſſiſſe ex illis pauperi cuidam Eccleſie campanam emi; qua diebus Dominicis fideles ad Miſſam contuocarentur: haud dubie latebat fraudis aliquid, & ſpes lucri maioris: quod neſcimus; ſcimus autem ſpiritum nequam, nil niſi peruerſo fine peragere: quapropter nullum etiam bonum opus eorum, quæ ſuadet facienda, operi mandanda ſunt: nec Religioſus Exorcista patietur demonem per obſeſſi verba aliquot, niſi ad legitima interrogata reſpondendo eſſe ſutire.

Caſarius.

14

Similiter non licebit Exorciftis præcipere Luciferi, & poteſtatibus infernalibus, vt demones obſidentes contumaces, & Exorciftis inobedientes educant cum tota ſua ſo-

cietate à corpore obſeſſorum, eoſque excrucient in inferno. Hoc dictum eſt contra fratrem Hieronymum Mengum Vitelianentem in opusculo vocato *ſtagellum demonum documen-* Mengum.
to. Sed probatur noſtrum aſſertum; quia non licet vti opera demoniorum etiam ad vitanda mala: ergo neque opera Luciferi ad expellendum obſidentem demonem. *Confirmatur.* Quia modus iſte eiſciendi demonia per aliorum demoniorum inuocationem, aut iuſſionem, proprius eſt Magorum, & Incantatorum: ergo pius Exorcista nequiquam debet illum exercere.

Præterea aduertendum. In quibusdam exorciftis video formulam præcipiendi demonibus hæc, & illa, ſub pœna excommunicationis maioris læ ſententiæ, & ſub pœna immerſionis in ſtagnum ignis per annos mille. Modus iſte diſplicet: nam prior pœna excommunicationis demonibus non quadrat: cum enim ipſi non ſint participes communionis Eccleſie, neque in pœnam poſſunt ea priuari; hoc enim eſt excommunicatio: tum etiam, quia excommunicare ad clauſes pertinet, quæ erga demones non ſe extendunt, ſicut neque ad animas à corporibus ſeparatas. *Secunda vero pœna de immerſione in ſtagnum ignis, & ſulphuris per annos mille: verba ſunt deprompta* 15
ex cap. 20. Apocal. vbi ſic dicitur: Et vidi Apoſ. 20.
Angelum deſcendentem de celo habentem clauem abyſſi, & catenam magnam in manu ſua. Et apprehendit draconem ſerpentem

amio-

antiquum, qui vocatur Diabolus, & Sathanas, & ligauit eum per annos mille: & circa finem capitis: Infernus, & mors missi sunt in stagnum ignis. Quæ verba intelligenda sunt de Christo mittente in abyssum principem dæmoniorum, vt ex Gregorio, & Augustino interpretatur Franciscus à Ribera super eum locum. Sed inde non colligitur, Exorcistas eam habere potestatem erga dæmones obsessos. Fortasse poterunt relegare in desertum sicut Tobias narratur de dæmone Asmodæo ligato ab Angelo Raphaelè in deserto Ægypti; similiter & eijcere extra Regionem. Sed includere in abyssum pertinuit ad Christum propter potestatem excellentiæ, quæ data est ei in cælo & in terra. Hi autem Exorcistæ, qui ex simplicitate, aut quia ita à maioribus didicerunt, hac forma excommunicandi vtuntur, excusandi sunt, ac interpretandi.

Cum enim inter Ecclesiasticas pœnas omnium maxima sit excommunicatio, & Ecclesia in dæmones tanquam in contumaces hostes ius à Deo habeat: quando eos excommunicant Exorcistæ, summam illis pœnam comminantur, & illis summæ exosam, nempe relegationem in abyssum, vel extra regionem, vel quid simile: de quo supra. Videatur *liber secundus vite* D. Bernardi c. 6. sed tamen melius est à nomine excommunicationis abstinere propter sapientes, qui non vocant talem relegationem, excommunicationem, neque ita vocari debet.

Octaua aduertentia.

MODUS adiurandi & imperandi dæmonibus, vel eos interrogando, debet esse vehemens, durus, & nullatenus amicus. Tum, quia superbissimus hostis vix potest ferre ab hominibus tam imperiose tractatum quia in hoc sequemur exemplum Christi, Domini Apostolorum, & aliorum Sanctorum. De Christo dicitur *Matt. 7. Et increpauit illum* (dæmonem) *Iesus.* Et *Marc. 9. comminatus est spiritui immundo* dicens: *Surde & mute spiritus ego precipio tibi vt exeat ab eo.* Et de Apostolis, præsertim de D. Paulo, *Actuum 16. legitur, quod adiurans spiritum nequam dixerit: Precipio tibi in nomine Iesu exire ab eo.* Et de sancto Laurentio Iustiniano Venerorum Patriarcha refert Bernardus Iustinianus *in eius vita*, quod dæmonem spumantem ore, & dentibus frementem durius increpauerit, & quasi probrum obiecerit, quod infirmam mulierem fuerit ingressus. Et ratio ad idem suffragatur: quia ad exitiales humani generis hostes, quomodo debet esse mitis, ac amicabilis sermo?

Fortasse ex his inferunt quidam, dæmones ab Exorcistis esse impetendos conuijs, ac maledictis, tanquã Christi, & hominum hostes; non abnuo: quia hæc in sui dedecus & opprobrium exercita, ægrè fert dæmon, & fortasse his irritatus aliud sibi gratius quæret domicilium. Vnum non concesserim contra quosdam asserentes dæmonibus esse impo-

Z

nen-

nenda nomina irrisiva, vt si vnus vocetur stabularius, alter pistor Beelzebub, alius coquus Acherontis, & similia epitheta, vt confusi discedat. Credo tamen his ludicris epithetis, potius detineri dæmones, quam expelli: quia his auditis adstantes in risum conuertuntur, & Ipe spectaculum lachrymis dignum, & ad compunctionem, & orationem prouocatiuum, fit occasio iocorum, ac cachinnorum, quod valde amant dæmones & non solet feliciter cedere Exorcistis his facetijs, vt narrat Ioannes

Nider.

Nider in formicario cap. 11. Nec vnquã legimus his epithetis facetosis Sanctos in expulsionem dæmonum esse vsos. Verbis durioribus sed grauibus, eos increparunt. Sanctus Bernardus appellabat Bestiam cruentam, alij draconem, serpentem, furem. Prudentius Poeta Christianus sic:
In tonat Antistes Domini: fuge callide serpens
Exue te membris, & spiras solue latentes,
Mancipium Christi, sur corruptissime,
vexas.

Prudent.

Facit etiam pro hoc, quod refert *Athanas.* Athanasius de D. Antonio increpante dæmones. Alij insuturrant auribus dæmoniacorum illud ex canticò Moysis: *Deum, qui te genuit dereliquisti, & oblitus es Domini creatoris tui.*

Nona aduertentia.

28

IN hoc opere arduo pellendi dæmones non debet Exorcista suis confidere viribus, aut sapientia: quia eiectio dæmonum, opus est mirabile, soli Deo vt causæ principali adscribendū: exorcizanti vero vt mero in-

strumeto, quo vitur Deus quando & quomodo vult, non enim est volentis, neq; curretis, sed Dei quado vult miserentis. Aliquando autem non vult ministerio huius Exorcistæ id perficere, sed alterius, qui ob id non debet de se præsumere, iuxta illud: *Numquid gloriabitur securis contra secantem se?* Huiusmodi autem inanē præsumptionem, & media extraordinaria ex ea emanantia, solet Deus punire, vt videre licet in *fornicario* Ioannis Nider *e. 11.* Ex dictis tamen non inferas me asserere, omnibus æqualem *Nider.* suppetere gratiam eijciendi dæmonia: licet enim omnibus Exorcistis equalis in sua ordinatione collata sit potestas abigendi dæmones per adiurationē: quia tamen vsus huius potestatis consistit in Dei motione voluntaria ac libera largientis sicut vult & quando vult, aliquibus frequentius eam confert quam alijs, vel quia melius se disponunt ad eam recipendam, vel propter secreta iudicia suæ prouidentia, de quo *superius* dissertatione 4. primi membri.

Quare non reprehenderim eos, qui agnoscentes se hoc diuino munere magis donari, quam alios, frequentius officium exorcizandi exercent: nec eos qui auidius obsessos adiurandos eis committunt. Hoc dixerim contra Petrum Ciruelo Canonicum Salmantinum in opusculo *contra superstitiones p. 3. cap. 8.* vbi oppositum huius conatur persuadere.

Dei.

Decima aduertentia.

19

EXorcista debet habere patientis, & perseverantiam non mediocrem in conjuratione, ne scilicet desperet de victoria obtinenda, quamvis videat daemones reluctari & nolle egredi, caueatque ne daemone agnoscat in eo aliquot signa diffidentiae felicitis eventus: quia superbissimus hostis insolescet, & nitetur obnixè non ingredi ab obsesso. Saepe adiurandus est daemone per singulos fere dies, & qualibet vice molestè nimis per quatuor, aut quinque horas: exemplo Sanctorum, quibus contigit insudare per multos dies, ac menses in unius obsessi liberatione.

Pro cuius aduertentiae ampliori intelligentia notandum, praecipua adiurantium adversus daemones nullam habere coactivam vim, nisi quam Deus his praecipit largitur: & quamvis Deus possit Exorcizanti communicare vim, ut statim ad eius praecipitum daemone eijceretur, non semper talem vim communicat: sed interdum sinit daemone in sua libertate, an velit obedire, nec ne: sicut & homines quibus Deus aliqua praecipit. Sed tamen sicut hominibus adhibet stimulos, ut velint obedire per praedicatorum, adversitates, & huiusmodi: ita etiam spiritibus nequam stimulos addit, quibus urgeantur obedire. Exorcistae nomine Dei praecipienti egressum: stimuli sunt, aqua benedicta, effigies Crucis, reliquiae adhibita: stimuli etiam sunt, ex-

orcismi, quibus affliguntur, interdum gradatim ac paulatim, sicut igne infernali posset fieri, & sicut posset homo torqueri ut cederet loco. Sed aliqui daemonum sunt duriores, & ad sustinendas afflictiones fortiores: qui adhuc perseverant illis inflictis tormentis. Si tamen finaliter non cedunt: vim coactivam Deus exorcismis largitur, quando iudicat expedire; quae posset dare in principio si vellet, nec posset daemone resistere ei: quare instanter & importunè debet perseverare Exorcista, exorcismos iterum atque iterum, imo saepe iterando, & orando Deum, ut vim suam eiectivam illi impertiatur ad hostes exitiales profigandos. Quod si post magnam perseverantiam adiurationes non fortiantur optatum effectum, patientiam habeat, & det laudem Deo: qui sicut dedit Sacerdotibus ac fidelibus potestatem daemones adiurandi, interdum nostros exorcismos non vult habere felicem eventum, nec in egressu obsidentis daemonis, nec in manifestatione sui nominis, aut alijs, quae illis praecipiantur: hocque facit propter multas causas, quas ad longum enumeravi supra: & modo summatim dico, propter parvitatem fidei circumstantium, aut ipsum obsessum offerentium, vel propter peccata vexatorum, aut propter negligentiam, aut aliquod vitium in fide ipsorum Exorcizantium, aut propter purgationem, aut meritum patientium vexationem; quos esse viros iustos interdum contingit à Deo afflictos

Z 2

illo

illo ingenti malo pœnæ: à quo Deus nos liberet: demum propter Dei iudicia hominibus ignota.

Quapropter qui prædictis licitis remedijs liberari non valent, ad patientiam, & tolerantiam commonedi sunt in remissionem suorum peccatorum, & ne ad illicita remedia contra Dei voluntatem recurrant: ne eis deteriora contingant, non solum in anima, verum & in corpore: sicut sæpe contingere consuevit his, qui videntes licita remedia non profuisse, ad illicita recurrunt.

Vndecima aduertentia.

20

Versabitur in explanandis astutijs, quibus conantur dæmones obsidentes Exorcistas decipere: de quibus agitur in *Sacerdotali c. 8.*

Quærit dæmon sæpe quantum potest latere, & à loquutione vel tremore continere: interdum neprehendatur in homine adesse, interdum vt videatur fortis & impavidus stare ante Exorcistam, vt sic desperet de victoria contra illum. Si vero cogitur virtute diuinorum verborum tremere: caueat Exorcista ne loquatur dæmon interius ad mentem obsessi: quod si interius loqui cogitur: caueat ne ipse per os loquatur obsessi: & ideo Exorcista arreptitium moneat sibi dicere quidquid interius dixerit versipellis: ipsum verò frequenter adiuret vt ad interrogata respondeat.

Vbi verò dæmon fuerit cōactus exterius loqui: quærit quantum potest auertere mentem obsessi à ver-

bis, quæ leguntur, & similiter mentem suam. Quærit quoque attentionem Exorcistæ perturbare per verba scurrilia, per gemitus, per clamores, vel excitando adstantes ad risum, & similia. Et ideo Exorcista cognita malitia, conetur ad oppositum, & semper imperet hosti virtute Dei, vt desistat ab hoc, vel illo, &c. Nonnumquam etiam, cum mulier quæ adiuratur fuerit iuuenula, fingit se ægre ferre Sacerdotem tangere vultum eius; cum tamen cupiat, vt vehementius tangat, & inde scæminæ accrescant libidinosæ cogitationes: & ob idem fingit se ægre ferre Exorcistam, dum loquitur, nimis appropinquare ori: intendit autem astutus hostis, vt vultum vultui magis appropinquet: & ideo Exorcista oculis, & manibus, & omnibus motibus exhibeat se pudicum, & cautum, non solum propter se ipsum, sed etiam propter offensam, & adstantes.

Solent etiam subtrahere se ab ore obsessi, in quo loquebantur, & abscondere in corde, vel alijs partibus: Sacerdos autem conetur spiritum retinere: ad quod valde conducunt ista verba: *Ecce Crucem Domini, fugite partes aduersæ: cum signo Crucis super frontem, vel caput obsessi; & ille Psalmus; Vsq̄quo Domine obliuisceris me in finem: & similiter debet præcipere potestatiuè, vt hæc & illa faciat, ac respondeat.*

Præterea debet iubere Exorcistam exitum omnium dæmoniorum, & ne introducant expulsos, sed tota acies dæmon;

21

damnata exeat nunquam reditura. Postquam verò exiuerint (vt Christus Dominus in Euangelio dixit) quærunt denno intrare, & varijs modis tentant liberatum, etiam de minimis, maximè circa honestatè: quia interdum etiam pro venialibus reingrediantur. Et idè persona liberata vigilet, incumbatque orationibus per multos menses, & frequentissimè communicet, saltem omni die festo: & si est persona coniugata sociam ad continentiam quantum potest per aliquod tēpus inducat: quod si nequit persuadere, saltem ipsa non sit libidinis causa: aliàs fortasse denno fatigabitur.

Solent etiā dæmones post egressionem (quantum valent) persuadere personam liberatam nō fuisse obsessam: ob id videlicet vt sit Deo ingrata, & iterum à dæmone possideatur. Solent etiam egressi quantum possunt persuadere ne credantur egressi propter rationem factam, nec illis difficilis est suasio per aliquot effectus, quos relinquunt, aut impriunt corpori. Sed contra hos Sacerdos lecturus exorcismos præcipiat eis in virtute Dei ne ostendant se obsessores esse, si non sunt: & liberatum moneat pro virili ad credendum se liberatum, & Deo gratias reddendas. In coniuratione autem, vbi senserit serpentem sub manu consecrata cōtremiscere: mander obsesso, vt quæcunque spiritus sibi dixerit manifestet, & vbi spiritus cœperit loqui in obsesso, incipiat illum iterum adiu-

rare de supradiētis, interrogando vt videbitur necessarium.

Postquam autem Exorcista habuerit à dæmonio omnem confessionem expertam, semper adiuret illū vt exeat; & post singulas adiurationes debet interrogare, an velit exire. Quando verò dæmon dicat, se velle exire: debet Sacerdos præcipere, vt nullū ex socijs in obsessio relinquat, neque amplius ad illum reuertatur, & super hoc exigat promissum: nec tamen cum hoc vel aliud præceperit Sacerdos, statim cedat, si dæmon obedire recusauerit, sed verbis, præceptis, & adiurationibus iteratis, & stimulis, & importunitate, ab eo exigat obedientiam. Super omnia verò semper conetur, vt diabolus non habeat requiem, semper eum vrgendo, vel lectione, vel præceptis, vel alijs modis, de quibus diximus: valdè attendens, ne labatur ad colloquium cutiosum: quia diabolus ex hoc magnas vires assumit, spiritus autem Sacerdotis vel perditur, vel remittitur.

Duodecima aduertentia.

Absque vrgenti necessitate non debet Exorcista adiurare quempiam in domibus priuatis: maximè si ibi adsint fœminæ, quæ meticolose, & facillè credunt quæ à dæmonio dicuntur. Locus magis congruus est Ecclesia, vbi Sanctorum reliquiæ, Cruces, imagines, res sacratæ: quæ omnia exosa sunt dæmonibus, & quæ horrescunt, maximè sacram Eucharistiam: orationes itidem fidelium in Ecclesia benignius exaudiuntur: ac denique

Z 3 locus

locus ipse propter multas causas demonibus inuisus est: & ob id beatus Bernardus pullurus dæmonem difficilem ac ferocem, ad Ecclesiam dæmoniacum adduci iussit, ut ipsum dæmonem commodius aggredere-
Chrysof. tur. Videndus est Chrysoströmus *homil. 4. contra Armenos* de hac re, ut in more habet, concionans. Idem dico de tempore exorcizandi, omne scilicet esse opportunum, sed expedientius eligere sacratius: ut id in quo præclara Christi mysteria celebrantur: & summo mane post Missam, tempus magis opportunum est.

Decima tertia aduertentia.

24 **C**Aueat Adiurator, ne tempore ad-
 iurationis solus cum dæmoniaco præsumat permanere. *Tum*, quia dæmones obsidentes solent sic efferare obsessos: ut nisi adsint, qui vexatos teneant, ac manibus apprehensos detineant, maxima cū difficultate adiuvari poterunt: *tum*: quia inter ministrum & obsessum posset oriri aliquod scandalum à dæmone ferociente: *tum tertio*, quia quando adsunt personæ deuotæ orantes pro dæmoniacò, facilius dæmones cedunt: quod si vexata persona fœmina sit, & non vsque ad eò annosa, multo minus Exorcista solus cum illa permanere debet, neque in domibus priuatis, neque in Ecclesia, ne sibi periculum animæ, aut famæ concilient.

An autem obsessi sint publicè exorcizandi, vel priuare, id est ianuis apertis, aut clausis, diuersa sunt sen-

tentia. Quidam, ut Mengus citatus *Mengus*
 asseruit publicè ianuis apertis. *Primo*
 exemplo Christi Domini, qui præ-
 sente turba dæmoniacos sanabat, *Matth. 17.*
Marci 9.
Lucæ 11.
 Idem etiam legimus de multis Sanctis de
 Diuo Bernardo, de D. Dominico,
 & alijs. *Secundo*, quia ordo Exorcista-
 rum inter Ecclesiasticos computa-
 tur: Ecclesia autè in occulto nil ope-
 ratur. *Tertio*, propter bona spiritualia,
 quæ ex publica adiaratione proue-
 niunt, ac subiinde non debent impe-
 di: ibi enim nequitia dæmonis in-
 spicitur; & ipse odio habetur; fides
 roboratur; Dei misericordia & po-
 testas manifestatur; & sæpè homines
 improbi conuertuntur, & currunt
 ad expianda peccata per confessio-
 nem, & multa alia bona inde possunt
 prouenire.

Alij censent ianuis clausis, & se-
 mora turba dæmoniacos esse exorci-
 zandos: inter quos Petrus Ciruelo *Ciruelo*
 Canonicus Salmantinus de *supersti-*
tionibus p. 3. cap. 8. Mouetur potissi-
 mè: quia dæmones valdè cupiunt
 numerosum auditorium habere, ut
 ipsi multa vana, plura mendacia,
 subtiles deceptiones, miscendo fal-
 sa quædam multis veris, effutiant,
 ac quædam superstitiosa sub prætex-
 tu deuotionis, aut pietatis persua-
 deant: insuper occulta crimina in
 proximorum iniuriam reuelant. Præ-
 terea conantur cogitationes prauas
 excitare, fingunt quosdam ex ad-
 stantibus metuere tãquam sanctitate
 pollentes, ut vanæ gloriæ crimen
 incur-

incurrant: alij cogitationes turpes excitant. Igitur vitanda sunt omnia hæc ab adiuratore non exorcizando dæmoniacos publicè.

In hac re dicam quod sentio verū esse. Non sunt admittendæ, vt intersint adiurationibus, mulieres: tūm quia pronæ cum sint ad crudelitatem superstitiosam, facillè erit vt dictis dæmonum per os obsessorum loquentium fidem adhibeant, & decipiant: tūm ne pauore terribilis spectaculi consternata, animæ deliquiū patiantur; aut (quod aliquando euenit) morbo caduco; aut dæmonis ingressu corripiantur.

Non sunt itidem admittendi inepti quidam blaterones, ac otiosi, qui omnis pietatis, & deuotionis expertes ad huiusmodi spectacula auidè conueniunt, ac si ad choreas, aut comædiam inuitarentur, vt vacent cachinnis, vocibus minacibus aduersus dæmones, & huiusmodi. Non sunt etiam admittendi quidam, qui se sapientiores iactantes, curiositatibus vacant, vt censuram suam proferant, & quid calumnientur inueniant. Sunt igitur accersendi viri pij, religiosi, compassiui, orantes pro liberatione obsessorum: cæteri verò eminus adstant, si volunt orationibus instare, & non aliàs.

Ad illud verò, quod obijcitur ex Christi & Sanctorum factis, respondetur, Sancti per copiosam gratiam poterant dæmonibus infallibiliter silentium indicere, ne sequerentur mala commemorata: præcipuè Chri-

stus Dominus, qui omnibus istis incommodis obuiare poterat alligando dæmonum potestatem, ne in auditorium virus aliquod euomeret: secus de alijs Exorcistis.

Decimaquarta aduertentia.

Hæc, quæ dicta sunt, intelligenda veniunt secundum regulas communes, à quibus Exorcista nec latum vnguem communiter discedere debent: at verò non ob id censere debemus manum Domini abbreviatam esse, quin aliquibus viris, aut sanctis fœminis alijs modijs ac vijs, concessum fuerit dæmonia expellere: quas imitari, communes Exorcistas non consulerem: verbi gratia, pede conculcare obsessos. Sic fecit aliquando Diuus Bernardus; ita habetur in eius vita, capite quarto, lib. secundo. Similiter & alapis dæmoniacos cædere. Sic fecerunt Diuus Benedictus, & Sanctus Hubertus, qui alapis inflictis, dæmoniacos quosdam liberarunt. De hoc Surius tertio Nouembris in eius vita. De illo D. Gregorius 2. Dialog. cap. 30. & de alijs Sanctis idem legitur. Hoc non docerem imitandum à communibus Exorcistis.

Flagella à Sanctis sæpè applicita lego, præcipuè à Theodoro Archimadrita, qui obsessam post flagella, per comam apprehendit, & Cruce facta dæmonem fugauit. Et de eodem narrat Georgius presbyter in eius vita apud Metaphrastem, quod cum puer adhuc esset, sed sanctitate plus quam tenax, quidam filium suum

26

D. Bern.

D. Bened.

Surius.

Gregor.

Metaphr.

dæmo-

dæmoniacum ei obrulit liberandum: Modum (inquit Theodorus) fugandi dæmones ignoro. Pater pueri, flagellum illi porrigit, hoc, inquit, filium percutite, & dæmon discedet. Paret Theodorus, sed percutientem primò, & secundò videt spiritus nequam: percutientem terciò fugit.

Existimo flagella esse applicanda à communibus Exorcistis rarò, & omni temota crudelitate: ne miser dæmoniacus aliàs crudeliter à malo spiritu afflictus, afflictione addita dolore ac mæstitia efferuescat, & absorbeatur. Quod si lenia flagella adhibeantur, puto aliquando prodesse, tum vt dæmones confundantur, dum vident superbissimi, vt serui inferioris notæ tractari in sui contemptum: tum quia corpora flagellata non reputant sibi gratas mansiones, ob idque interdum deserunt.

27
Marci vl.

Manuum autem impositio omnibus Exorcistis conueniens est, iuxta illud Marci vltimo: *Super egros manus imponent, & benè habebunt.* Digitorum immissio in obessorum ora video esse in vsu, & exemplo maiorum firmari. Sanctus Columbanus, teste Iona in vita eius, post iniectos in os cuiusdam oblessi digitos, eiusdem aliquando atrectauit linguam, & liberatus est. Idem refert Gregorius Turonensis de Patroclo Abbate lib. de vita Patrum cap. 9. & Surius tomo 1. de sancto Claro: fortassè ad imitationem Christi egerant, qui sanaturus dæmoniacum, misit digitos in auriculam eius, post expuens tetigit linguam. In cæteris manuale seu Sacerdotale Ro-

Ionas.

Gregor.
Turonen.
Surius.

manum nuper emendatum, & excusum videndum ac sequendum est.

Decimaquinta aduertentia.

28

Quando plures dæmones vnum hominem obsident, & Exorcista præualet suis exorcismis, vt plurimum omnes egrediuntur simul. Hoc colligimus experientia teste, ac historiarum relatione: quia nūquam, aut rarò legimus, vnum, aut alterum dæmonem eiectum ab aliquo homine fuisse, & interim in eodem homine alios aliquos hæsisse: fortassis ratio est, quia machinæ quibus dæmones torquentur, sic ad eò illis sunt iniisæ, vt si vnum aliquem in fugam conuerti omnes: nihilominus vt ita semper fiat, nõ video vrgentè rationem, neque sumptam ex parte libertatis dæmonum: quia liberè ingrediuntur, & egrediuntur, neque etiam ex parte virium dæmoniacorum.

Fatemur esse inæquales & superiores posse inferiores pellere, sed cur si egreditur infimus, egredietur principalis? Neque ex parte potestatis Exorcistica ratio vrget, nam videmus ad quosdam pellendos quendam Exorcistam sufficere, ad alios non itidem. Idem dico de medijs, quibus vititur, nã quædam ad quosdam dæmones sufficiunt, & non ad alios, vt patet Matth. 17. vbi invocato nomine Iesu, quosdam pepulere Apostoli, alium nequiuerunt propulsare: ergo benè stat vnum pelli dæmonem in eodem homine, alio non pulso.

Matth. 17.

Quapropter Exorcista agere debet vt nomina, & numerum dæmoniorum

niorum obsessentium acriter interrogando inquirat, nec finem adiurationi imponat, quousque victoriam de singulis obtineat, si plures sint, ne in vacuum laborauerit.

Decimasexta aduertentia.

29 **D**æmones quando vrgentur vt exeant solent ab adiuratoribus aliquid postulare. Quare cautus sit Exorcista quando debeat annuere eorum votis ac desiderio, & quando non. Quando aliquid malum culpæ postulant, siue contra Deum, siue contra proximum, eorum petitioni nequaquam est acquiescendum: etiam si minuentur se non exituros, nisi postulata concedantur: imò quamuis pax, requies: & securitas ab infensis hostibus sit paratissima; etenim non sunt facienda mala vt veniant bona.

Secundo, si postulent, vt concedatur illis aliquem ingredi vexandum, aut quoquo pacto male afficiendum, siue in se: siue in bonis suis quidam existimant id esse licitum, quādo adiuratores imperium, & ius habeāt supra res torquēdas: probare conātur exemplo D. Pauli tradentis Sathanæ incestuosum, ac Alexandrum, & Hymenæam: Existimo autem esse distinguendum: nam si petunt dæmones opus positiuum Exorcistæ ad hæc mala inferenda, neutiquam esse licitum reor: tum quia opus illicitum est: tum quia non agnosco esse talem potestatem in Exorcistis aut alijs hæc faciendi, nisi ex Dei reuelatione, & speciali commissa potestate: si vero

dumtaxat petunt licentiam hæc mala inferendi, videndum est an in potestate Exorcistæ sit ea mala vitare: & tunc si eam largiantur licentiam, peccatum est vt minimum contra charitatem. Dixi, si sit in potestate Exorcistæ ea mala vitare: quia superius in questione 10. primi membri docui, non habere potestatem supra dæmones ad omnia eorum mala vitanda.

Tertio, si postulēt, ne amplius affligantur, iubendo eos in abyssum ire, aut ne voluptate, qua vt ūtur, priuētur: verbi gratia, ne iubeātur exire aliquam regionem sibi amabilem propter facilem victoriam contra incolas, propter eorum malitiam; aut ne relegentur in desertum, vbi non est occasio nocendi hominibus: quæ postulasse, & impetrasse dæmones à Christo Domino legimus Matthæi 8. Marci 5. & Luca 8.

Existimo communes Exorcistas non habere potestatem mittendi in abyssum dæmones, aut eos relegandi extra regionem, aut mittendi in desertum, & similia, aliās saltem charitatis lege tenerentur exterminare ab hac mundiali machina exitiales hostes: at Christus Dominus per excellentiæ potestatem, hæc & maiora poterat; & aliquando Sancti ex Dei speciali tradita potestate. Quare vanum esset Exorcistas communes huic petitioni annuere, quia non est in eorum potestate dæmones ab his præfatis cohibere: quod si haberent talem potestatem, illicitum esset

Matt. 8.

Marci. 5.

Luca. 8.

concedere, sed potius lege charitatis erga homines tenerentur ob stare. Nihilominus possent annuere petitionibus eorum in aliquibus leuibus spe maioris boni: v. g. ne inberentur exire intra horam, ne flagellis torqueantur: quia promittunt se egressuros, & huiusmodi.

Decima septima aduertentia.

30 PLurimum refert scire, quando demones relinquunt obsessos exorcizatos: & ideo Exorcistæ petunt à dæmonibus signa sui egressus, determinando quæ illa debeant esse: caueant tamen ne illa sint crudelia, ac nociua infirmis obsessis: verbi gratia, membrorum collisio, aut ob scæna, vt inhonestæ voces: quin potius debent dæmonibus imperare, ne similia signa exhibeant: poterunt autem ab eis exigere, vt lumen candelæ accensæ extinguant, aut vas vitreum, seu fenestellam dirumpant, & huiusmodi alia, quæ sine vlllo nocumento extra corpus obsessorum perficiuntur. Ipsi verò nequam spiritus solent sine postulatione, aut iussione Exorcistarum signa sui egressus exhibere.

Aliquando dicunt se exituros, & ita faciunt: vt quando sancto Ciriaco adiurante filiam Diocletiani Imperatoris dæmon exorcismis afflicta, ait: *Discedam, sed efficiam, vt cum difficultate in Persidem venias*: quod opere compleuit. Ita Surius *tomo quarto, in vita Ciriaci*. Aliquando clamores insoliti, & belluarum voces signa

Surius.

sunt egressus, maximè quiete obsesso superueniente. Aliquando discessu quorundam animalium turpium egressum suum pandunt; vt discessu formicarum, araneorum, muscarum. Et in vita sancti Simplicis refert Palladius *seccione 25.* ingentem draconem septuaginta cubitorum ab adolescente exiisse, & cum ipso dæmonem: in cuius forma mutatum esse dæmonem obsidentem non dubito. Quandoque vomitu ingenti rerum putidarum manifestant suum discessum. Sic accidit Diuo Bernardo, & Diuo Dominico exorcizantibus. Aliquando ex fæto re graui, quem exhalant obsessi, conuincitur dæmonem exiisse. De hoc signo sunt quamplurima exempla. Aliquando egrediuntur, sed magnis illatis nocumentis vel in corpore obsessorum, vt sunt in terram allisio; membrorum disceptio, vel in bonis obsessorum, vt parietum, & domus dirutio, & huiusmodi. Aduertendum tamen neque hæc signa esse infallibilia: quia non rarò ea edunt demones ipsis adhuc permanentibus in obsesso, neque semper signa dant sui discessus. Aliquando egrediuntur nullis datis signis.

31 Et si quæras, quæ erunt signa infallibilia discessus, & omnimodæ liberationis obsessorum? Vix inuenio. Potissimum est, si examinatis obsessis nullum signum eorum, quæ diximus indicare inhabitantes demones, appareat. *Secundum, si*
obsessæ

obsessi nullam se pati molestiam earum, quæ antea patiebantur, affirmant, experimentumque per multos perdurat dies, ac menses: quamuis enim dæmones possint latitare nullis editis signis suæ habitationis, nullisque molestiis illatis, sed id rarissimè contingeret. Frequens est tam peruersum hospitem suæ nequitia signa profundere, iuxta illud Prouerbiorum 6. *Nunquid potest quis celare ignem in sinu suo, ita ut vestimenta eius non ardeant?*

Notatio ad sequentia.

32. **E**xplicatis his, quæ ad obsessos pertinent, & praxi tradita ad eorum curationem, superest agere de secundo malorum genere, quod dæmones inferunt, non intus hominem existentes, sed ab extrinseco affligentes. Hæc autem afflictio multis modis contingit: uno modo per se ipsos sine ullo ministerio hominum mala extrinseca inferendo, homines molestando, apparitionibus, monitionibus, aut crebra assistentia, & interdum vulneribus. Secundo modo mala intrinseca inferendo, ut morbos, cruciatus, necesse, insaniam. De his malis, & an per adiuuationem eis succurrendum sit, sigillatim dicendum est. Et prius de primo modo, quo dæmones extra homines existentes eos affligunt agendum est, nempe de infestatione, quæ exhibetur à dæmonibus per apparitiones, & crebram assistentiam.

In qua re dicimus primo. Res in-

dubitabilis est dæmones, quosdam homines crebrò affligere apparitionibus, & persecutione suæ crebræ assistentiæ. Hos dæmones idè vocamus assistentes, ad differentiam eorum, qui intra hominum corpora includuntur, quos obsidentes Latine, catholicos Græce appellamus. Hoc assertum exemplis innumeris comprobatur. In vita Diui Bernardi legitur de quadam fœmina, qua dæmon abutebatur per septem annos, & postea per exorcismos Diui Bernardi ab ea persecutione cessauit. Suetonius in Nerone ait, spiritus infestantes eum esse sequutum quocumque pergebat. Ioannes Tritemius in historia Monasterij Hirsau-giensi circa annum Domini 1132. narrat de quodam dæmone, quod hominum conuersatione valdè delectaretur, apparens nunc sub figura hominis rustici, nunc inuisibiliter illudens, magnates de rebus magnis admonebat, alijs sua obsequia non negabat, neminem, nisi prius læsus, lædebat, læsus non parcebat. Itaque cum in præsulis Hildesheimensis culina puerulus quidam eundem contumelijs affecisset: principio præfectum culinæ admonuit, ut insolentiam pueri coerceret: at ubi nil profecit inuentum in culina dormientem puerum, primum suffocat, mox in frustra diuidit, tandem igni appositum coquit: neque hac vindicta contentus multis alijs modis & culinæ præfectum, & plerosque alios ex aulicis vexat.

Sueton.

Tritem.

Sigibert.

De alio dæmone refert Sigibertus Martinus: primo à nemine visus cœpit in homines iactare lapides, & pulsare fores: mox sub humana specie responsa reddidit, furta prodidit, quoscunq; nota infamie aspersit, discordias & similitates excitauit, paulatimque horrea, & omnes casas exussit, vni autem ciuium fuit molestior, perpetuò eius lateri quocunq; pergeret hærens, atque eius domum comburens.

Sacerdotale Romano.

Alia multa consultò omitto: satis nobis sit cōfessio eorū, qui hanc molestiam experiuntur, & narrant: quin imò aliquando dæmones intentates ingredi hominū corpora, eos molestant exterioribus verberibus, apparitionibus, & huiusmodi, vt dicitur in Sacerdotali Romano cap. i. in exorcismis. Vbi habetur interdum dæmones, prius quàm homines ingrediantur, eos molestare sub forma externa, quæ terrorem incutiat: verbi gratia, defuncti, qui mortem violentam subijt, aut brutorum animantium horribilium, vt draconis, aut cati nigri, vel hirci, & similibus: interdum vento, & tumultu insolitis perterrent, aut strepitu orto ex vectibus, quæ colliduntur, & per terram trahuntur, interdum infixis colaphis, & per casus, & propulsationes, & aliquando somnijs terribilibus.

34

Dico secundo. Quamuis frequentius homines molestias has externas à dæmonibus patiantur propter peccata: aliquando tamen id accidit sine vilo peccato afflictorum. Prima:

pars asserti colligitur ex probatis historijs, & in primis est horrendum exemplum citatum ex vita D. Bernardi, apud Surium tom. 4. de muliere molestata à dæmone, eo quod fœdam per septem annos cum ipso habuit consuetudinem: dæmonium itidem infestans Neronem sub specie matris suæ Agrippinæ, quam interfecit. Ita Suetonius his verbis: Potuit Nero conscientiam ferre sepe confessus se materna specie exagitari, atque verberibus furiarum, ac ardentibus cedis. Fere idem de Ottone Imperatore refert idem Suetonius propter Galbæ occisionem. Et de Pausania Spartanorum Rege propter interfectam virginem Cleonicem: ita Plutarchus. Hos omnes & multos alios, dæmones persequuntur, aliquando Deo iubente, vt sint vltros criminum quorundam atrocium (Deus enim est, qui in vindictam scelerum mittit immisiones per Angelos malos (Psalmo 77. aliquando ipsis dæmonibus fauientibus, & conantibus hos sceleratos in desperationem conijcere, & vt sibi crudeles manus iniiciant. Sicut legitur accidisse Aristodemo viro nobili apud Messenios. Ita Gasparus Beucerus lib. de diuinatione: & nostris temporibus possent adduci recentiora exempla, sed allata sufficiant.

Circa secundam partem asserti. Sanctos scilicet viros, ac fœminas læpæ hanc pati persecutionem dæmoniacam, antiquitatis, & nostrorum temporū annales multa nobis exem-

Surium.

Suetonius

Plutarchus

Psal. 77

Beucerus.

35

exempla suppeditant. Paulum Simplicem, Dium Antonium, Dium Hilarium, Benedictum, & alios Sanctos, eremi primos cultores, multa passos esse à dæmonibus narratur. Wilhelmus Pictaunorum Comes, Macharius Alexandrinus, Guthlacus, atque Sabbas viri sanctissimi priorum Eremitarum æmulatores multa passi sunt. Euphrasiam virginem sanctam de tertio solario aliquando præcipitarunt, aliquando puteam demerferunt, aliquando grauiissime sauciarunt. Sanctam Catherinam filiam sanctæ Brigittæ nunc è lectulo deiecerunt, nunc etiam grauiiter cæciderunt: & sanctæ Marinæ valde molesti fuerunt, partim terribilibus formis, partim horrendis sibilis, & execrandis fœtoribus per aëra sparsis. Videndus Surius in vita omnium horum.

Causam huius ingentis persecutionis aduersus Sanctos pulchrè tradit Fulbertus in vita sancti Richardi Abbatis Chimetiensis apud Surium tomo quinto: Sublimiora studia (inquis) diabolus subtilioribus infestare non desinit insidiis: carnalibus namque, & huius mundi amatoribus quos in præsentis vitæ voluptuosa latitudine ambulantes, comperit, quasi parcendo blanditur: quia nimirum de his securus ad spirituales se conuertit: & his acrius instat, more latronum ad prædæ festinantium: quidam fugientem innocuam turbam insequuntur, quoscuque cursu superant, hos transientes, à tergo reliquunt: in vos vero quos præ oculis conspiciunt erant fugientes, in eos inquam studio consequendi viros totas

effundunt, & impetu maiore prosequuntur: verum tamen si reliquis captis ex omni turba vnus euaserit, ex hoc vno inter eos sapius, magis sit querulosa recitatio, quam ex vniuersis captiuis exulsatio. Hæc Fulbertus.

Secundo loco tractandum est de remedijs aduersus molestias has dæmonum persequentium, & assistentium, quæ fere coincidunt cum remedijs allatis pro dæmonibus propullandis ab obsessorum corporibus.

Nec audiendi sunt superstitiosi, qui superstitiosa remedia conantur persuadere. Tale est aduersus spectra multum valere gladij nudati vibrationem: ex poetico apparatu Homeri, & Virgilij Aeneid. 6. sumpsit Lambertus Hortensius, cuius verba superius retulimus. Opinio erronea & antiqua hæc fuit apud Iudæos, quam sibi vendicauit Psellus, lib. de dæmonib. in fine, à quo illam hausit Rodiginus libro secundo, cap. octauo. Dæmoniacum corpus affirmat Psellus per totum esse naturaliter sensuale secundum partes singulas, absque medio videri, audit, tangit, patiturque tangendo, ac diuisum dolet, sicut corpora solida. Sed hoc interest, quod corpora quidem solida diuisa cum sunt, aut vix, aut nunquam restituantur: corpus vero dæmonum vti secatur, mox in se item recreatur, atque coalescit: sicut aquæ aerisque partes quâdo aliquid incidit solidum: sed & dicto velocius dæmonicus spiritus in se reuertitur, dolet tamen interea dum diuiditur, quam ob rem aciem ferri

Hortensius

Psellus.
Rodiginus

meruit: idque animadvertentes, qui fugare dæmones moliuntur, tela & enses in rectum ibi constituunt, quo nolunt dæmones aduentare.

Iam se prodit impietas auctoris, & ob id indigni, cui fides adhibeatur: putat dæmones esse corporeos corpore tenui, ac aereo (quod Catholica fides refragatur) & ob id dolere cum scinduntur, facili tamen negotio partes scissas conglutinari, ac coalescere.

Erastus. Adducuntur aliquot experimenta fugatorum dæmonum ista gladiatorum pugna. Et in primis Erastus in *vita Paracelsi* ait, solitum fuisse Paracelsum noctu conlurgere, & Machæram suam Helveticam utraque manu in hostem inuisibilem huc illucque torquere: ut dæmones insequentes fugaret. Dæmones aliquandiu à persecutione cessasse, fingentes se aciem ferri formidare, facile credam, ad decipiendos scilicet hos superstitiosos, & impios, & ut in sua cæcitate captiuos tenerent. Sed quid laboris, molestiæ, aut doloris per ferrum putis spiritibus corporis expertibus? Nil. Item nonne facile esset dæmoni etiam si corpore aereo esset præditus impedire illos ictus ensis, aut machære, eis elusis per diuersionem, aut corporis alterius interiectionem? Cur igitur hæc timeat robustus hostis ab imbecilli homine?

Veritas huiusrei est, dæmonem interdum assumpto aereo corpore

cum sicarijs, & huiuscemodi hominibus, digladiari: & quos posset vno ictu necare, hincinde iactis ictibus exercere: acies ferri scindit corpus aereum assumptum nullo accepto vulnere, nullo concepto dolore: sed citius dicto idem corpus in pristinam formam compaginatur, ac demum satiatus ludo discedit; aliquando suo antagonista ferè exhaustis viribus exanimato: aliquando iam iam morituro: ut videre licet in *historia narrata à Gaguino historiographo Francorum, & à Cæsaribus, libro 12. capit. decimo-quinto & 20.*

Gaguino
Cæsari.

Alia multa nostris temporibus accidisse commemoratur: & de studio iuvene Salmantica degente, & monialem intra monasterium inuisente, cui obuium spectrum, quantumvis armato, & gladium vibranti, morrem intulit, narrat Martinus del Rio, *lib. 6. disqu. magic. c. 2. sect. 1.*

Martin.
del Rio.

Pari ratione rejiciuntur quidam alij superstitiosi, qui igne accenso, aut injecto, putant dæmones persequentes fugari. Idque conantur ostendere ex *historia S. Paulini* narrantis, ab hæretica Imperatrice missos fuisse dæmones, ut Diuo Ambrosio exitium inducerent: sed hi re infecta reuertuntur, eo quod, ut ipsi dixerunt, ignis insuperabilis sanctum virum, totamque eius domum communit. Et *Sozomenus lib. 8. tripartita, c. Sozom. 28.* dum Apelles vir sanctus, ac faber ferrarius noctu in officina ferraria ferrum accuderet: in pulcherrimæ muli-

mulieris forma, vt eum ad libidinem prouocaret, dæmon apparuit: sed Appelles ex fornace ferrum candens extraxit, & in eius faciem impexit, & sic eiulans, ac fremens dæmon discessit.

57 Ad hæc accedit. Si flammæ ignis infernalis extimescit: quare nostri ignis prunas cum sint eiusdem rationis non verebitur? Respondetur: quia sicut arma, enses, mucrones, quæ corporei, nil valent contra spirituales nequitias: sic neque flammæ ignis, aut pruina accensæ, & propter eandem rationem. Ambrosij vero ignem dæmones formidantes Dei adiutorium significat, sicut apud Zachariam, cap. 2. Ego, ait Dominus, ero ei murus ignis in circuitu.

Zach. 2. Apellis vero ferri candentis iniectio, diuinam virtutem, & adiutorium accersit, vt dæmon fugatur. Ignis vero noster licet eiusdem rationis cum igne infernali sit: sed non assumitur vt instrumentum diuinæ virtutis ad dæmones torquendos, sicut Tartareus: quem etiam flocci facerent, si virtus diuina non ei adesset.

Non dissimilibus rationibus impugnantur remedia superstitiosa, & inutilia de claudendis foribus, de conuijs aduersus dæmones iactandis: de quo nos late in priori membro: de luce vero statim.

58 Quare his relictis, ad vera & pia remedia confugiendum est. Et in primis has molestias patientes debent confessionem sacramentalem

præmittere, dolore de peccatis vehementi ac proposito emendandæ feruenti comitatam: siue sciant has infestationes perpeti propter sua peccata, siue id ignorent: nemo enim scit, vtrum amore, vel odio dignus sit. Sic enim ablata causa infestationis, Deum propitiatum, dæmonem arcere verosimile est.

Insuper sacratissimæ Eucharistiæ susceptio frequentata valde conducens est ad dæmones hos persequentes fugandos.

Agnoui ego virum religiosum, ac piûm, qui infestabatur crebra assistentia dæmonis, & plus molestabat blanditijs, quàm terroribus, plus obsequijs, quàm cruciatibus, ferè semper eius lateri adhærens; nunc in ciuitate in forma amanuentis pueri: nunc in via in figura ante ambulonis: in cella assistebar, & alijs in locis in specie pulchræ puellæ blandientis, aliquando lectulum sternendo, aliquando cameram euerrendo: deum ab eius præsentia non recedebat, nisi quando vir religiosus sacra facturus accedebat; tunc enim Versipellis recedebat, ferre non valens præsentiam sui iudicis, ac Domini Iesu Christi.

Quod si his accedat virtutum studium, proficiet valde: dæmones enim virtutum studium abominantur, & exhorrescunt. *Credite mihi fratres* (dicebat Antonius, teste Athanasio in eius vita) *pertimescit Sathanas piorum vigilas, orationes, ieiunia, voluntariam paupertatem, misericordiam.*

Athanas.

Surius.

sericordiam, humilitatem, maximè autem ardentem amorem in Christum Dominum. Horum remediorum vilitatem factis comparauit sancta Catherina Beatæ Brigittæ filia, vt refert Surius, tom. 2. in eius vita, quæ Neapoli existens à quadam muliere, quæ nocte à dæmone molestabatur interrogata, quomodo ab hoste illo te liberaret: primum suavitè puram peccatorum confessionem: dicebat enim ob peccata in confessione celata plerunque id genus illusionis accidere: deinde peregrinationem ad sanctæ Crucis templum, quæ nudis pedibus, & sine interiori indusio lineo cum humilitate octo continuis diebus perageretur. Tertio orationem Dominicam & salutationem Angelicam coram Crucifixi imagine in eodem templo septies repetitam. Complet mulier monita, & persecutio cessauit.

39

Summopere etiam iuuat Sanctorum omnium maximè Deiparæ Virginis inuocatio, necnon & Angelicæ custodis: cuius officium est suorum clientulorum tutelæ adesse, quod non exiliter comprobatur exemplo, cuius ego testis sum. Commorabar Segouix (ciuitas Hispanica est) & ad nostram cellam vir deuotus ac pius aduentabat, remedium petens contra dæmonem, qui ei fere semper ad auriculam loquebatur, suadens suspendium, & mortem: cuius confessiones ego audiens consolatoria verba fundebam: at iussu maiorum ab ea Ciuitate discedens, post mul-

tum temporis iterum ad eum locum reuersus, obuium habui illum vexatum: ac interrogatus de tua salute lætus, ac hilaris de sua libertate rationem reddidit, inquit: Multis afflictatus dæmonis peregrinationem ad inuisendam quandam imaginem deuotam Beatissimæ Mariæ suscepti: in cuius templo per aliquot dies orationibus incubui, orans Dei genitricem, vt me ab hoste terribissimo liberaret. His peractis domum meam ac ciuitatem rediens circa noctis initium pontem rapidissimi fluminis transiturus accessi: vbi inimicus moro subito me inuisit dicens: Quousque misera vitam duces? mitte te deorsum, & finem impone laboribus. Quod cum ego pararem facere: ecce subito meo lateri adhaesit quidam homo fustem manu tenens: qui ad me ait, quo te is perditum miser homo? Quare de misericordia Dei diffidis? Meque apprehensum per vestium laciniam extra pontem eduxit, ac in viam reduxit, ab illoque temporis momento nullam amplius ab inimico dæmone molestiam tuli. Hæc ille. Ego vero, deuote lector, certò credo eum vexatum Dei Genitricis intercessione, ad cuius templum perrexit, fuisse liberatum: & Angeli proprii custodis in figura hominis fustem tenentis tutela esse seruatum: vt discant fideles quantum aduersus dæmones persequentes valeat inuocatio Sanctorum, maximè sanctissimæ Deiparæ ~~Angeli~~, & Angelicæ custodis.

Quid si nihil horum proficiat? Remedia omnia, quæ contra dæmones obsidentes docuimus, tentanda sūt: nempe orationes deuotæ, maximè

40

quæ nomine Ecclesiæ, & præcipuè in Missæ sacrificio funduntur; vltus reliquiarum, & Crucis, ac rerum cōsecratarum, præcipuè cerearum illarum imaginum, quas Agnos Dei nominamus. Has etenim plurimum conducere contra dæmonum infestationes ex forma suæ cōsecrationis monstrari superius in primo membro: & Andreas Frusius Poeta Christianus versibus sequentibus suadet:

*Ille (Pontifex) preces recitat mira pietate
refertas*

Quas veteris ritus formula certa tenet.

*Postulat in primis, sacrati aspectus vt ag-
ni,*

*Agnum ad cœlestem concita corda leuet;
Vtque salutaris memores, vitæque, necis-
que,*

*Criminis, & vitij noxia vitia terant,
Hostis vt insidias Stygij, ac certamina vin-
cant,*

*Discipulas mundi, carnis & illecebras,
Aeternæ vt fugiant discrimina cuncta salu-
tis,*

Et supera nunquam destituantur ope.

Ac denique exorcismis vtendum: sunt enim flagella dæmonum perenda ex *Sacerdotali Romano*: quod si peculiare non inuenieris contra dæmones hos exterius persequentes: poteris paucis mutatis accommodare eos, qui contra obsidentes notati sunt. His autem remedijs applicitis, & perseueranter vsitatis, si dæmon non destiterit, molestiam patiens patientia ornatur, fortasse sic expedit ad salutem animæ suæ, postulet-

que à Deo feruenter: dabit namque Deus his quoque finem: & interim ad leuamen suæ miseræ non parum proderit (sicut ex confessione eorū, qui molestantes spiritus sunt passi didicimus) in templis commorari, in quibus sæpe sunt à vexatione dæmonis tuti: oderunt namque spiritus nequam templa, vt potè sacrata ab Episcopis vt a syla contra dæmonum insultus, & ea, quæ in templis continentur: puta imagines, reliquias, san-ctissimum Christi corpus sub speciebus sacramentalibus. Alterum, non adesse solitarios, sed in multorum comitatu, solet tutamen aduersus malignos hostes conferre: hienim solitarijs sæpè molesti sunt: experientia hoc docuit; & Euæ primæ omnium matris, ac Christi Saluatoris exemplum idem suadet, hunc in deserto, illam in Paradiso aggressi sunt: vtrumque cum soli agerent. Tertium remedium est, tenebras quoad fieri poterit fugere, & in luce versari. Etenim dæmones, quia sunt principes tenebrarum, amant tenebras. Cuius rei rationes fusius vide apud Cantipra-
tanum l. 2. c. 57. n. 7. vnde Eusebius
Cæsariensis, refert noctem intempe-
stam, quæ galliciniam proximè an-
tecedit conuenientiore esse malo
dæmoni. Quare? quia terrere deside-
rant tumultibus excitatis: at hi me-
lius percipiuntur in noctis silentio,
& spectris nigricantibus: & hæ no-
ctis tenebræ faciunt apparere nigrio-
ra. Inuadunt solitarios, sed nullo in
tempore magis solitarij, quam in no-

Cantipra.

Bb etc:

ete: debent ergo molestati, hinc tenebras fugere, ad lucem frui. Sunt tamen aliqui adeo feri ac audaces spiritus, ut nec vereantur multitudinem, nec templa reformident, & in luce meridiana sunt molesti: ac proinde Deo suppliciter orandum, ut nos eripiat

Psal. 90. à sagitta volante in die. à negotio perambulante in tenebris, ab incursu, & damno meridiano.

TRACTATUS II.

De Potestate Dæmonum & Magorum ad effectus mirabiles & prodigiosos.

DISPUTATIO I.

Qua potestate, aut cuius auxilio nisi magi efficiant ea mirabilia, quæ hominum excedunt, aut videntur excedere potestatem?

ET videtur id proficisci ex naturali quorundam hominum complexionem. De Psylis, qui habitant Lydiæ & de Marsis in Italia, narrat Plinius

Plinius. August.

l. 7. c. 2. serpentes sine noxa atrectare, & odore saporare: & D. August. l. 14. de Ciuit. c. 2. narrat mira quædam opera quorundam hominum, quæ non nisi à naturali eorum complexionem dimanare poterant. Et Albertus Magnus in l. de morib. animal. (ait) se vidisse in Germania duos pueros fratres, quorum altero iuxta domorum ostia incedente, omnia ostia versus latus illius sinistrum aperiebantur, quamuis clausa essent; idemque contingebat alteri puero illius fratri, versus latus eius dextrum. Et dicit id

Albertus

vidisse multos, negatque id referri posse in aliud, quam in proprietatem occultam, quæ utriusque eorum à colorum influxu indita est.

Prima assertio sit. Multos effectus admirandos, ac insolitos efficiunt quandoque homines, virtute agentium naturalium ad operandum applicatorum, aut vero virtute, & præstantia in artificialibus fabricandis, quorum causas, cum vix pauci penetrant, admirationem parit eorum effectio, & interdum suspicionem auxiliij dæmoniaci implorati. *Probaturs prima pars,* quia in rebus naturalibus, sunt proprietates admirabiles occultæ ad efficiendum mirabiles effectus, interdum simplici applicatione, interdum diuersarum rerum admixtione, & alijs modis: ergo homines hæc callentes, & his vtentes, mirabiles citra dubium efficiunt effectus. *Antecedens ostenditur aliquibus mirandis naturæ proprietatibus allatis.*

Ad hoc propositum D. August. *August. lib. 21. de Ciuitate cap. 4. 5. & 6. adducit multa de pavonum carne non putrescente, de paleis niues conseruantibus, & vice versa fructus maturantibus, de calce, quæ cum ignitam in se vim habeat, aquarum infusione non olei accenditur, de agrigentino sale, qui liquatur igne, aqua vero induratur, & crepitat: de Epiri fonte, & magnete, & similibus. Item Opianus *Opianus lib. 3. Cyneg. scribit sonum tympani ex Lupina pelle, aliud tympanum ex Agoina tensum, dirumpere. Et mul-**

ti, iac-